

วาระแห่งชาติด้านสิทธิมนุษยชน ข้อท้าทายสำคัญของ

รัฐบาลไทยยุค ๕.๐

๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ คณะรัฐมนตรี (ครม.) ในรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา มีมติเห็นชอบและประกาศ วาระแห่งชาติ “สิทธิมนุษยชนร่วมขับเคลื่อน Thailand ๕.๐ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน” ตามที่กระทรวงยุติธรรมเสนอ ซึ่งการ ประกาศวาระแห่งชาติดังกล่าวถือเป็นการประกาศวาระชาติครั้งที่ ๒ ในรัฐบาลคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) โดยการประกาศ วาระแห่งชาติครั้งแรกเมื่อเดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๗ นั้นว่าด้วยเรื่อง ปีทองเที่ยววิถีไทย ๒๕๕๘

พลโทสรเสรีชัย แก้วกำเนิด โฆษกประจำสำนักนายกรัฐมนตรี แถลงถึงเหตุผลของการประกาศใช้วาระแห่งชาติด้านสิทธิ มนุษยชนว่า “ครม. เห็นชอบประกาศใช้วาระแห่งชาติเรื่อง สิทธิมนุษยชน ที่ผ่านมามีหลายคนเข้าใจว่า รัฐบาลที่ไม่ได้มาจาก เลือกลง มักมีแนวทางดำเนินงานไม่ลงรอยกับผู้ทำงานสิทธิฯ กระทรวงยุติธรรมจึงเสนอเรื่องดังกล่าว”

วาระแห่งชาติดังกล่าว มีกรอบระยะเวลาในการดำเนินงาน ๒ ปี ตั้งแต่ปี ๒๕๖๑ - ๒๕๖๒ โดยมีกลยุทธ์สำคัญภายใต้รหัส “๔ สร้าง + ๓ ปรับปรุง + ๒ ขับเคลื่อน + ๑ ลด” ดังนี้

๔ สร้าง ได้แก่ การสร้างจิตสำนึกในการเคารพสิทธิ ผู้อื่น สร้างระบบการติดตามการละเมิดสิทธิ สร้างวัฒนธรรมการ เคารพสิทธิมนุษยชน และสร้างเสริมการพัฒนาเครือข่ายทุกภาคส่วน



๓ ปรับปรุง ได้แก่ การปรับปรุงฐานข้อมูลและ สถานการณ์การละเมิดสิทธิมนุษยชน การปรับปรุงทัศนคติของ เจ้าหน้าที่รัฐให้เข้าใจเรื่องสิทธิมนุษยชน และการปรับปรุงและ พัฒนากฎหมาย

๒ ขับเคลื่อน ได้แก่ การขับเคลื่อนองค์กรหรือจังหวัด ต้นแบบด้านสิทธิมนุษยชน การขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชน แห่งชาติสู่การปฏิบัติ

๑ ลด คือ การลดปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนใน แต่ละปีอย่างต่อเนื่องเป็นรูปธรรม

โดยให้หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องนำวาระชาติไปสู่การ ปฏิบัติเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชน ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ดี ในห้วงเวลาเดียวกันท่ามกลางการประกาศ เดินหน้าขับเคลื่อนเรื่องสิทธิมนุษยชนให้เป็นเรื่องสำคัญระดับชาติ เหตุการณ์ที่อาจท้าทายความศักดิ์สิทธิ์ของวาระดังกล่าว ก็ปรากฏขึ้น

อ่านต่อหน้า ๒





มุมมอง



มุมมองสิทธิ

ปีที่ ๑๖ ฉบับที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

สำนักส่งเสริมและประสานงานเครือข่าย สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.)

ประธานกรรมการ : นายวัส ติงสมิตร

กรรมการ : นางฉัตรสุดา จันทร์ดี
นางประกายรัตน์ ต้นธีรวงศ์
นางอังคณา นีละไพจิตร
นางเตือนใจ ดีเทศน์
นายชาติชาย สุธงศาธรรมิกราช

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

เลขาธิการ : นางภิรมย์ ศรีประเสริฐ

รองเลขาธิการ : นายบุญเกิด สมนึก
นางสาวรตญา กอบศิริกาญจน์
นายโสพล จริ่งจิตร

“มุมมองสิทธิ” เป็นจดหมายข่าวของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จัดทำเพื่อเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน การนำข้อความหรือเรื่องราวบางส่วนหรือทั้งหมดไปเผยแพร่โปรดอ้างถึงแหล่งข้อมูล

ขอเชิญผู้สนใจส่งความคิดเห็นและบทความเพื่อเผยแพร่ข่าวสารด้านสิทธิมนุษยชน ทั้งนี้เรื่องที่ได้รับการพิจารณาลงพิมพ์ ขอสงวนสิทธิ์ในการปรับปรุงข้อความเพื่อความเหมาะสมในการจัดพิมพ์

บทความ/ข้อความ หรือความคิดเห็นใดๆ ที่ปรากฏอยู่ในจดหมายข่าว **“มุมมองสิทธิ”** เป็นความคิดเห็นส่วนตัวของผู้เขียน ซึ่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และกองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นพ้องด้วย

พฤศจิกายน ๒๕๖๐ เป็นเดือนที่มีความสำคัญอย่างมากสำหรับวงการสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย เนื่องด้วยรัฐบาลภายใต้การนำของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ได้ประกาศเดินหน้าวาระแห่งชาติ **“สิทธิมนุษยชนร่วมขับเคลื่อน Thailand ๔.๐ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน”** โดยให้หน่วยงานต่างๆ นำไปสู่การปฏิบัติเพื่อสร้างวัฒนธรรมการเคารพสิทธิ และลดปัญหาการละเมิดสิทธิ ให้น้อยลงท่ามกลางสถานการณ์ทางสังคมหลายกรณีที่เกิดขึ้นเหมือนว่าการละเมิดสิทธิมนุษยชนยังคงมีอยู่และเพิ่มระดับความรุนแรงขึ้น ซึ่งเป็นเรื่องที่ต้องร่วมกันเฝ้าติดตามต่อไป

ในเดือนเดียวกันยังมีความคืบหน้าในการประสานความร่วมมือแก้ไขปัญหาให้แก่กลุ่มชาติพันธุ์ชาวเล ผ่านการอภิปรายแลกเปลี่ยนของภาคส่วนต่างๆ จากกิจกรรม **“รวมญาติชาติพันธุ์ชาวเล ครั้งที่ ๔ วัฒนธรรมบุญกับเขตการคุ้มครองวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์”** ซึ่งจัดขึ้น ณ ชุมชนชาวเลบ้านทับตะวัน อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา ตามด้วยข้อเสนอแนะจาก กสม. กรณีการใช้ความรุนแรงต่อผู้หญิงเนื่องในโอกาส **“เดือนรณรงค์ยุติความรุนแรงต่อเด็กและสตรี”** ปิดท้ายด้วยข่าวสารความเคลื่อนไหวจากองค์กรภาคประชาสังคมระดับสากลซึ่งมีความห่วงใยและข้อเสนอต่อรัฐบาลไทยในการแก้ไขร่าง พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการทรมานและการบังคับให้นิวเคลียสสูญหาย

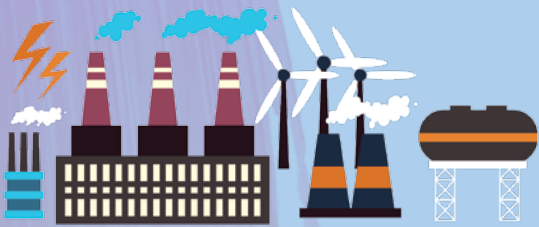


สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
พฤศจิกายน ๒๕๖๐

หลายกรณี กรณีแรกคือการเสียชีวิตของนายภคพงศ์ ตัญญาญจน์ หรือ **“น้องเมย”** นักเรียนโรงเรียนเตรียมทหาร ชั้นปีที่ ๑ เมื่อวันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๖๐ ด้วยภาวะหัวใจล้มเหลวเฉียบพลัน ซึ่งเป็นที่คลางแคลงใจของสังคมในเวลาต่อมาถึงสาเหตุการเสียชีวิตในพื้นที่ของโรงเรียนเตรียมทหาร ซึ่งสมาคมองค์การพิทักษ์รัฐธรรมนูญไทย และกลุ่มธรรมศาสตร์เสรีเพื่อประชาธิปไตยและเครือข่ายนักศึกษา ได้เข้ายื่นเรื่องร้องเรียนและยื่นแถลงการณ์ต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) เพื่อให้ตรวจสอบและรายงานข้อเท็จจริงที่ถูกต้องเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนกรณี ‘น้องเมย’ โดยนางอังคณา นีละไพจิตร กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ กล่าวว่า ที่ผ่านมา กสม. มีการตรวจสอบและมีข้อเสนอแนะต่อรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกรณีคล้ายคลึงกันมาแล้วหลายกรณี และเห็นว่าเรื่องดังกล่าวเป็นกรณีสำคัญที่จะต้องหยิบยกเข้าสู่กระบวนการตรวจสอบข้อเท็จจริงจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องโดยเร็วต่อไป



และภายหลังการประกาศใช้วาระชาติได้เพียง ๗ วัน คือ เมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ ได้เกิดกรณีปะทะระหว่างประชาชนเครือข่ายคนสงขลา-ปัตตานีไม่เอาโรงไฟฟ้าถ่านหินกับ เจ้าหน้าที่ตำรวจ เนื่องจากประชาชนได้จัดกิจกรรมเดินเท้าจากพื้นที่ก่อสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหินเทพา อำเภอเทพา จังหวัด



สงขลา ตั้งแต่วันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ เพื่อเรียกร้องต่อ
สาธารณะในการคัดค้านก่อสร้าง**โรงไฟฟ้าถ่านหินเทพา** และ
เตรียมเข้ายื่นหนังสือต่อที่ประชุม ครม. สัจจะในเรื่องเดียวกัน
ในวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ ณ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี
ราชมงคลศรีวิชัย อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา โดยเจ้าหน้าที่
ได้นำกำลังเข้าสกัดกั้นการชุมนุม นำไปสู่การจับกุมตัวผู้แทนชาวบ้าน
๑๖ ราย ซึ่งในจำนวนนั้นมีทั้งผู้หญิงและเยาวชนด้วยนั้น
ก็ก่อให้เกิดความคลางแคลงใจของสังคมว่าการกระทำดังกล่าวของ
รัฐบาลเป็นการกระทำที่เกินกว่าเหตุหรือไม่ เนื่องจากการชุมนุม
นั้นเป็นการชุมนุมโดยสงบ มีการแจ้งการชุมนุมสาธารณะและ
ขอผ่อนผันอย่างถูกต้องตามพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ
พ.ศ. ๒๕๕๘ แล้ว



กสม.ได้ออกแถลงการณ์ด่วนในกรณีดังกล่าวโดยเห็นว่
การดำเนินกิจกรรมของเครือข่ายประชาชนสงขลา-ปัตตานี
ไม่เอาโรงไฟฟ้าถ่านหิน ยังอยู่ในขอบเขตของการใช้สิทธิในการ
แสดงความเห็นและเสรีภาพในการชุมนุมของประชาชนอย่าง
สงบตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐
และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและการเมือง
ซึ่งประเทศไทยเป็นภาคีและมีพันธกรณีที่ต้องปฏิบัติตาม
กสม. จึงขอเรียกร้องให้รัฐบาลทบทวนการแจ้งข้อกล่าวหาแก่
นักปกป้องสิทธิมนุษยชน และเปิดโอกาสให้เครือข่ายฯ ได้เข้าพบ
เพื่อนำเสนอข้อห่วงใยและข้อเสนอในการพัฒนาโครงการ
โรงไฟฟ้าเทพาซึ่งเป็นโรงไฟฟ้าถ่านหินขนาดใหญ่ที่อาจมีผล
กระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพในวงกว้าง โดยปราศจากการ
ขัดขวาง

นอกจากนี้ ที่ผ่านมามีเหมือนว่า สถานการณ์การละเมิด
สิทธิมนุษยชนในประเทศไทยในยุครัฐบาล คสช. ที่ผ่านมามีเพียง
ไม่กี่ปีนั้นยังมีความรุนแรงมากขึ้นสวนทางกับการประกาศใช้
วาระแห่งชาติด้านสิทธิมนุษยชน ดังที่องค์กรด้านสิทธิมนุษยชนอย่าง
Protection International ได้เผยแพร่สถิติและสถานการณ์ของ
ผู้ถูกข่มขู่และนักปกป้องสิทธิมนุษยชนในไทย ตั้งแต่เหตุการณ์รัฐประหาร
๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗ จนถึง ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ ว่า
ในช่วงเวลาดังกล่าว **ผู้ถูกข่มขู่และนักปกป้องสิทธิฯ ระดับชุมชนที่ต่อสู้**



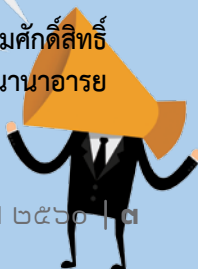
เรื่องที่ดิน และฐานทรัพยากร และความไม่ชอบธรรมอื่นๆ
ถูกฟ้องร้องและดำเนินคดีจำนวนมากถึง ๑๗๙ คน โดยข้อหาที่
ผู้หญิงนักปกป้องสิทธิฯ ถูกดำเนินคดีมากที่สุด เช่น ความผิดฐาน
บุกรุกป่าไม้ ที่ดิน ที่สาธารณะประโยชน์ และเข้าไปในพื้นที่ต่างๆ
ความผิดตาม พ.ร.บ. ชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. ๒๕๕๘ ความผิด
ฐานหมิ่นประมาท ความผิดฐานสร้างสิ่งกีดขวางทางสาธารณะ
ความผิดฐานร่วมกันข่มขืนใจผู้อื่น ตามมาตรา ๓๐๙ ประมวล
กฎหมายอาญา ฯลฯ โดยที่ผู้หญิงนักปกป้องสิทธิฯ เหล่านี้
ต้องเผชิญกับการคุกคามหลายรูปแบบตั้งแต่การโทรศัพท์ข่มขู่
การถูกร้องเรียนทางวินัยหากทำงานราชการ การใช้กระบวนการ
ทางกฎหมายฟ้องร้องยุติการเคลื่อนไหว ไปถึงการลอบสังหาร
เพื่อยุติการเคลื่อนไหว โดยพบว่าผู้หญิงนักปกป้องสิทธิฯ ในภาค
อีสานคือกลุ่มที่ถูกดำเนินคดีมากที่สุดมากถึง ๑๒๐ คน

นางสาวปรานม สมวงศ์ ผู้แทนองค์กร Protection
International เปิดเผยว่า การฟ้องคดีกับผู้หญิงนักปกป้องสิทธิฯ
ช่วงก่อนรัฐประหาร ๒๕๕๗ จะเน้นการแต่งตั้งคณะกรรมการ
ในการแก้ไขปัญหาที่ดินโดยที่นักปกป้องสิทธิฯ จะได้หารือ
ร่วมกับรัฐบาลเพื่อสร้างความเข้าใจกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
ทำให้ลดการจับกุมและลดการถูกดำเนินคดีได้ แต่สถิติการฟ้องร้อง
ผู้หญิงนักปกป้องสิทธิฯ กลับเพิ่มจำนวนมากขึ้นหลังรัฐประหาร
และการประกาศใช้คำสั่ง คสช. ฉบับต่างๆ โดยเฉพาะฉบับที่
๖๔/๒๕๕๗ ที่เกี่ยวข้องกับการทวงคืนผืนป่าทำให้มีการปราบปราม
นักสิทธิมนุษยชนจำนวนมาก

ยังไม่นับรวมการออกมาเคลื่อนไหวทางการเมืองและ
แสดงความคิดเห็นของกลุ่มก้อนทางสังคมต่างๆ ซึ่งถูกจำกัดและ
ลิดรอนเสรีภาพ นำไปสู่การเข้าเยี่ยมบ้าน การปรับทัศนคติกับ
เจ้าหน้าที่ และถูกฟ้องดำเนินคดีในศาลทหารของนักเคลื่อนไหว
ทางสังคมหลายรายในหลายกรณี

ท่ามกลางสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนในสังคมไทย
ที่ผ่านมาและเป็นอย่างในขณะนี้ โจทย์สำคัญของรัฐบาลในการประกาศ
วาระแห่งชาติด้านสิทธิมนุษยชน จึงเป็นการพิสูจน์ให้เห็นว่า
สิทธิมนุษยชนเป็นเรื่องที่รัฐบาลหันมาให้ความสำคัญและมีความ
มุ่งมั่นตั้งใจโดยแท้ที่จะสร้างวัฒนธรรมการเคารพสิทธิมนุษยชน
ปรับปรุงทัศนคติของเจ้าหน้าที่รัฐ และกฎหมาย ขับเคลื่อนแผน
สิทธิมนุษยชนสู่การปฏิบัติ และลดปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน
ทั้งจากเอกชนและรัฐเองได้อย่างเป็นรูปธรรม

เพื่อให้คำประกาศของรัฐบาลยุค ๔.๐ นี้มีความศักดิ์สิทธิ์
น่าเชื่อถือ และยั่งยืน ตามที่ได้ให้คำมั่นสัญญาไว้กับนานาชาติ
ประเทศไทย



การคุ้มครองทางวัฒนธรรม กลุ่มชาติพันธุ์ "ชาวละ" ปัญหาเชิงโครงสร้างที่ต้องร่วมกันแก้ไข

"กลุ่มชาติพันธุ์" เป็นประชากรกลุ่มหนึ่งของประเทศไทย ซึ่งกระจายอยู่ในทุกภูมิภาคของประเทศ มีวัฒนธรรม ความเชื่อ ตามประเพณี และภาษาร่วมกัน มีความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ และยังคงรักษาจารีตประเพณีของตนเอาไว้ แผนแม่บทการพัฒนา กลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย (พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๐) กระทรวง การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ระบุว่า กลุ่มชาติพันธุ์ ภายใต้อำนาจของ **"ชนเผ่าพื้นเมือง"** ในประเทศไทยมี จำนวนทั้งสิ้น ๕๖ กลุ่ม คิดเป็นประชากรโดยรวมประมาณ ๖,๑๐๐,๐๐๐ คน มีวัฒนธรรมประเพณีเป็นของตนเอง โดยสามารถจำแนกตามลักษณะการตั้งถิ่นฐานได้ ๔ ลักษณะ คือ ๑) กลุ่มตั้งถิ่นฐานบนพื้นที่สูงหรือชนชาวเขา ๒) กลุ่มตั้งถิ่นฐาน บนที่ราบ ๓) กลุ่มชาวเล และ ๔) กลุ่มอาศัยในป่า

ประสบปัญหาคล้ายคลึงกัน คือ การกลายเป็นกลุ่มชายขอบ ขาดความมั่นคงในที่อยู่อาศัย ถูกกีดกันออกจากสิทธิในการใช้ และเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติ ยังมีบางส่วนที่ไร้สัญชาติ ถูกผลัก เข้าสู่กิจกรรมที่ผิดกฎหมายและต้องทำงานที่เสี่ยงอันตราย ไม่ได้รับ บริการพื้นฐาน ขาดความมั่นใจและภูมิใจในวิถีวัฒนธรรมดั้งเดิม และถูกดูแคลนจากบุคคลที่ไม่เข้าใจในวิถีวัฒนธรรม ฯลฯ ปัญหา ของชาวเลนับเป็นปัญหาเชิงโครงสร้างที่เกิดจากแนวทางการ พัฒนาที่ไม่สมดุลของหลายรัฐบาลที่ผ่านมา เช่น นโยบายการ ท่องเที่ยวที่ส่งผลให้ราคาที่ดินแพงทำให้เกิดการแย่งชิงที่ดิน ชาวเล นโยบายการประกาศเขตอนุรักษ์โดยไม่ได้กันพื้นที่ดั้งเดิม ของชาวเลออก เป็นต้น

เพื่อให้เกิดการแก้ปัญหาดังกล่าว **คณะรัฐมนตรี (ครม.)** ได้มีมติเมื่อวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๕๓ เรื่องแนวนโยบาย ในการฟื้นฟูวิถีชีวิตชาวเล และมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำแผนไปปฏิบัติ ประกอบด้วย การสร้างความมั่นคงด้านที่อยู่ อาศัย ที่ทำกินในทะเล การช่วยเหลือด้านสาธารณสุข การแก้ปัญหา สัญชาติ การส่งเสริมด้านการศึกษา การส่งเสริมด้านภาษาและ วัฒนธรรม การแก้ปัญหาอคติทางชาติพันธุ์ การส่งเสริมชุมชนชาวเล ให้เข้มแข็ง รวมทั้งให้มีงบประมาณส่งเสริมวันนัดพบวัฒนธรรมชาวเล

อย่างไรก็ดี ในระยะ ๗ ปีที่ผ่านมา แม้จะมีมติ ครม. แล้ว และรัฐบาลโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้พยายามฟื้นฟู ปกป้อง และคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเล และกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ เพิ่มมากขึ้น ในทางนโยบายและการวางแผนทางปฏิบัติ โดยที่รัฐบาลปัจจุบัน ได้ตั้ง "คณะกรรมการแก้ไขปัญหาความมั่นคงในที่อยู่อาศัย พื้น ที่ทำกิน และพื้นที่ทางจิตวิญญาณของชุมชนชาวเล" ซึ่งมีการบูรณาการ การทำงานจากหน่วยงานหลายภาคส่วน แต่ในทางปฏิบัติ การแก้ปัญหาของชาวเลก็ยังไม่บรรลุผลและในบางพื้นที่ ปัญหา กลับทวีความรุนแรงขึ้น เนื่องจากการดำเนินการแก้ไขมักช้ากว่าปัญหา ที่เกิดขึ้นเสมอ และยังมีข้อขัดขัดทั้งจากระเบียบข้อปฏิบัติของทาง ราชการ และข้อกฎหมายที่ให้อำนาจเจ้าหน้าที่บริหารระดับสูง ในส่วนกลางมีอำนาจตัดสินใจเพียงคนเดียว ซึ่งพบทั้งในการ แก้ปัญหาที่ดินและที่ทำกินทางทะเล ข้อขัดขัดต่างๆ เหล่านี้ จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นักวิชาการและชุมชนชาวเลเองในการแก้ไขปัญหาาร่วมกันต่อไป



สำหรับกลุ่มชาติพันธุ์ **"ชาวเล"** ในประเทศไทยมีอยู่ ๓ กลุ่ม ได้แก่ ชาวมอแกน ชาวมอแกน และชาวอูรักลาโว้ย กลุ่ม ชาติพันธุ์ชาวเลอาศัยทำมาหากินในบริเวณฝั่งทะเลอันดามัน ของประเทศไทยมานานหลายร้อยปี มีจำนวนราว ๔๔ ชุมชน หรือประมาณ ๑๓,๐๐๐ คน กระจายตัวอยู่ในพื้นที่ ๕ จังหวัด ได้แก่ ภูเก็ต พังงา สตูล ระนอง และกระบี่ อาจกล่าวได้ว่า ตัวตนความเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลปรากฏตัวชัดเจนท่ามกลาง ปัญหาถูกฟ้องขับไล่ และการถูกรุกไล่ในการใช้พื้นที่สาธารณะ ภายหลังเหตุการณ์ภัยพิบัติสึนามิ ชาวเลมีวิถีชีวิตวัฒนธรรมที่ พึ่งพิงทรัพยากรธรรมชาติ มีวิถีชีวิตที่ไม่เหมือนสังคมใหญ่ กำลัง



เมื่อวันที่ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงวัฒนธรรม ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) มูลนิธิชุมชนไท จังหวัดภูเก็ต จังหวัดพังงา จังหวัดสตูล จังหวัดระนอง และจังหวัดกระบี่ ได้ร่วมกันจัดกิจกรรม **“รวมญาติชาติพันธุ์ชาวเล ครั้งที่ ๘ รัฐธรรมนูญกับเขตการคุ้มครองวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์”** ขึ้น ณ ชุมชนชาวเลบ้านทับตะวัน อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา เพื่อประสานความร่วมมือกันเพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขต่อไป



ในเวทีดังกล่าว **นางเตือนใจ ดีเทศน์ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ** แสดงความเห็นว่าการดำเนินการแก้ไขปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลนั้น ต้องมีการดำเนินการทั้งในระยะสั้นและระยะยาว โดยเน้นการแก้ไขปัญหาที่ดิน ที่ทำกิน และที่อยู่อาศัยอย่างเร่งด่วน ควรมีการขยายขอบเขตการตีความเรื่อง “ชนพื้นเมือง” เพื่อให้เกิดแนวทางการส่งเสริมและคุ้มครองที่เป็นจริง สอดคล้องกับบริบทในปัจจุบัน และควรยกร่างกฎหมายที่นำไปสู่การส่งเสริมและอนุรักษ์วิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ โดยเฉพาะการคุ้มครองเขตวัฒนธรรม อันเป็นประเด็นสำคัญที่จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างได้อย่างแท้จริง ทั้งนี้ ได้นำเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหา คือ ๑) ควรมีการทบทวนข้อเสนอหรือความคืบหน้าในการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับมติคณะรัฐมนตรี รวมถึงการขับเคลื่อนข้อเสนอทางกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ทั้งในส่วนการกำหนดเขตพื้นที่คุ้มครองทางวัฒนธรรม และการจัดตั้งสภาเครือข่ายชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย ๒) การพัฒนาและแก้ไขปัญหาควรเป็นไปในแนวทางที่ยั่งยืนและเหมาะสมต่อวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ และ ๓) ควรมีการติดตามและประเมินสถานการณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ชนพื้นเมืองตามมาตรฐานหรือกลไกต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิ อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ ซึ่งประเทศไทยเป็นภาคี

เขตคุ้มครองทางวัฒนธรรมคืออะไร?

สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ระบุว่า การแก้ไขปัญหาเรื่องสิทธิในที่ดิน และการสร้างความมั่นคง ด้านที่อยู่อาศัยสำหรับกลุ่มชาติพันธุ์ ตามแนวคิดเรื่อง**เขตคุ้มครองทางวัฒนธรรมหรือเขตวัฒนธรรมพิเศษ** ซึ่งถูกรับรองเป็นมติ ครม. เรื่องการฟื้นฟูวิถีชีวิตชาวเล (๒ มิถุนายน ๒๕๕๓) และมติ ครม. เรื่องการฟื้นฟูวิถีชีวิตชาวกระเหรี่ยง (๓ สิงหาคม ๒๕๕๓) แนวคิดดังกล่าวครอบคลุม **“พื้นที่เพื่อการอยู่อาศัยหรือพื้นที่ตั้งของชุมชน”** ซึ่งมีความหมายมากกว่าบ้านและครอบครัว แต่ครอบคลุมไปถึงความเป็นชุมชนซึ่งมีภาษาชนบประเพณีคุณค่าและกติการ่วมกัน หากพื้นที่กลุ่มชาติพันธุ์ได้มีการโต้แย้งเรื่องสิทธิ ก็ควรจะมีการตรวจสอบ พิสูจน์ และคุ้มครองสิทธิโดยคำนึงถึงวัฒนธรรมชุมชน ซึ่ง **“เอกสารสิทธิ”** ไม่ควรจะเป็นหลักฐานเดียวที่ใช้ในการพิจารณาเรื่องสิทธิในที่ดินและที่อยู่อาศัยของชุมชนชาติพันธุ์ นอกจากนี้เขตคุ้มครองทางวัฒนธรรมยังครอบคลุม **“พื้นที่ทำมาหากิน”** และ **“พื้นที่ทางจิตวิญญาณ”** ซึ่งสะท้อนให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งเหนือธรรมชาติ ที่เป็นรากฐานของกติกาศเพื่อเคารพในธรรมชาติ และเคารพในสิทธิของเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน

เอกสารอ้างอิง*

- เอกสารงานรวมญาติชาติพันธุ์ชาวเล ปีที่ ๘
“รัฐธรรมนูญกับเขตคุ้มครองทางวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์”
จัดทำโดย หน่วยปฏิบัติการวิจัยชนพื้นเมืองและ
ทางเลือกการพัฒนา โครงการนาร่องอันดามัน
สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มูลนิธิชุมชนไท และมูลนิธิเพื่อชนเผ่า





การเลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งเพศ ความรุนแรงที่ผู้หญิงยังต้องเผชิญ



ความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับผู้หญิงถือเป็นปัญหาที่ฝังรากลึกในแทบทุกสังคมมาช้านาน ในคืนวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๖๐ (พ.ศ. ๒๕๐๓) เกิดเหตุการณ์ที่สร้างความสะเทือนใจให้กับผู้หญิงและคนยุคนั้นอย่างยากที่จะลืมเลือน นั่นคือ กรณีการสังหารสามสาวพี่น้องชาวโดมินิกันตระกูล Mirabal ได้แก่ Patria, Maria และ Minerva ซึ่งถูกลอบสังหารอย่างทารุณด้วยเหตุผลของการออกมาเคลื่อนไหวทางการเมืองในยุคเผด็จการดูจิลโล สมัยที่นาย Rafael Trujillo เป็นประธานาธิบดี บาดแผลในวันนั้นนำไปสู่การเรียกร้องให้เกิดการยุติความรุนแรงต่อผู้หญิง หลังจากนั้นร่วม ๖๐ ปี ใน ค.ศ. ๑๙๙๙ (พ.ศ. ๒๕๔๒) องค์การสหประชาชาติได้มีมติรับรองในวันที่ ๒๕ พฤศจิกายนของทุกปีเป็น **“วันยุติความรุนแรงต่อสตรีสากล”** สำหรับประเทศไทย คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๔๒ เห็นชอบให้เดือนพฤศจิกายนของทุกปีเป็น **“เดือนรณรงค์ยุติความรุนแรงต่อเด็กและสตรี”** ด้วย

อย่างไรก็ดี ความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับผู้หญิงยังคงปรากฏอยู่ในทุกๆ บริบทของสังคมไทย โดยเมื่อวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ **นางอังคณา นีละไพจิตร กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ** ในฐานะประธานอนุกรรมการด้านสิทธิและความเสมอภาคทางเพศสภาพ เปิดเผยว่า ปัจจุบันผู้หญิงไทยจำนวนมากยังต้องเผชิญปัญหาความรุนแรงทุกรูปแบบทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยในช่วงปีที่ผ่านมาคณะอนุกรรมการฯ ได้ตรวจสอบเรื่องราวร้องเรียนในประเด็นทางเพศเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัว การถูกเลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งเพศ ทัศนคติทางเพศของสังคมไทย รวมถึงอุปสรรคในการเข้าถึงความยุติธรรมของผู้หญิง พบว่า แม้ว่ารัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะมีมาตรการในการแก้ไขปัญหาหลายประการแล้ว แต่ก็ยังมีข้อก้ำกัวลและห่วงใย เช่น

๑. **ข้อจำกัดทางกฎหมาย** พระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. ๒๕๕๘ มาตรา ๑๓ ยังคงเปิดช่องให้มีการเลือกปฏิบัติระหว่างเพศ ด้วยข้อยกเว้นตามหลักศาสนา ความมั่นคงของประเทศ หรือเพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพและความปลอดภัย ซึ่งขัดกับความเห็นของคณะกรรมการการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีทุกรูปแบบขององค์การสหประชาชาติ ที่ระบุว่า การเลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งเพศถือเป็นความรุนแรงต่อผู้หญิง

๒. ผู้หญิงและเด็กหญิงกลุ่มเฉพาะ เช่น ผู้หญิงกลุ่มชาติพันธุ์ ผู้หญิงพิการ ผู้หญิงมุสลิม ยังคง**ถูกเลือกปฏิบัติ และมีอุปสรรคในการเข้าถึงความยุติธรรม** โดยผู้หญิงมักปกป้องสิทธิมนุษยชนมักถูกคุกคามด้วยการถูกฟ้องร้องดำเนินคดีและถูกคุกคามทางเพศ ในขณะที่เด็กหญิงที่อพยพย้ายถิ่นตามครอบครัวมายังประเทศไทย ถูกกักตัวในสถานที่กักร่วมกับผู้ใหญ่ และไม่ได้รับการดูแลตามสิทธิขั้นพื้นฐานของเด็กตามกฎหมายและอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

๓. พนักงานและข้าราชการหญิง ยังต้องเผชิญกับ**การคุกคามทางเพศจากการทำงาน** แม้ว่าคณะรัฐมนตรีจะมีมติให้ทุกหน่วยงานมีมาตรการเพื่อป้องกันการกระทำความผิดดังกล่าว แต่ก็ยังไม่สามารถปฏิบัติได้อย่างจริงจัง

นางอังคณา เปิดเผยว่า คณะอนุกรรมการด้านสิทธิและความเสมอภาคทางเพศสภาพ มีข้อเสนอแนะต่อรัฐบาลเนื่องในโอกาสเดือนรณรงค์ยุติความรุนแรงต่อเด็กและสตรี ดังนี้

๑. รัฐบาลควรเพิ่มมาตรการในการ**เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ผู้บังคับใช้กฎหมาย**และบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม ในประเด็นความละเอียดอ่อนทางเพศ รวมถึงการเคารพในสิทธิมนุษยชนของผู้หญิง ตามหลักอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ

๒. รัฐบาลควร**สร้างหลักประกันในการเข้าถึงความยุติธรรมของผู้หญิงและเด็กหญิงทุกกลุ่ม** โดยกระบวนการยุติธรรมต้องเป็นมิตรกับผู้หญิงและมีกระบวนการให้คำปรึกษาเพื่อให้ผู้หญิงมีความมั่นใจในการต่อสู้คดีที่เกี่ยวกับความรุนแรงทางเพศ พร้อมทั้งให้มีการฟื้นฟูเยียวยาผู้เสียหายให้กลับมาใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างปกติ

๓. รัฐบาลควร**เร่งให้มีกลไกเพื่อคุ้มครองผู้หญิงนักปกป้องสิทธิมนุษยชน** จากการถูกฟ้องร้องดำเนินคดีจากกรณีใช้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การสมาคมเพื่อปกป้องสิทธิชุมชนและสิทธิมนุษยชน

๔. รัฐบาลควร**รับประกันการเพิ่มสัดส่วนของผู้หญิงในกระบวนการมีส่วนร่วมตัดสินใจ และส่วนร่วมทางการเมือง**ทุกระดับ เพื่อให้ผู้หญิงสามารถนำเสนอปัญหา และแนวทางแก้ไขปัญหเกี่ยวกับความรุนแรง รวมถึงปัญหาอื่นๆ ได้

แม้การสร้างสังคมให้เกิดความเป็นธรรมทางเพศจะไม่ใช่งานง่าย แต่ก็คงไม่ยากเกินไปหากเราพยายามเข้าใจว่ามนุษย์ทุกคนต่างมีศักดิ์ศรีและสิทธิแห่งความเป็นมนุษย์เช่นเดียวกัน แม้แตกต่างกันด้วยเพศ



กสม. ลงพื้นที่ จ.สมุทรสงคราม
หาหรือร่วมผวา. กรณีสืบหาข้อเท็จจริงการดำระเบิด

วันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ นางเตือนใจ ดีเทศน์ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในฐานะประธานอนุกรรมการด้านสิทธิชุมชนและฐานทรัพยากร ลงพื้นที่ตรวจสอบเรื่องร้องเรียน กรณีเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในจังหวัดสมุทรสงครามและจังหวัดเพชรบุรี ร้องเรียนว่า ได้รับผลกระทบจากการแพร่พันธุ์ของปลาหมอสีจากต่างประเทศกานา ทวีปแอฟริกา ซึ่งบริษัทแห่งหนึ่งโดยการอนุญาตของกรมประมงนำเข้ามาทดลองเพาะเลี้ยง กระทั่งเกิดการแพร่ระบาดของพันธุ์ปลานี้ดังกล่าวรุกรานปลาพื้นถิ่น สร้างความเดือดร้อนแก่เกษตรกร มาตั้งแต่ปี ๒๕๕๕ หลังจากนั้นได้เข้าหารือกับนายคันฉัตร ตันเสถียร ผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรสงคราม เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาคณิศดังกล่าว ณ จังหวัดสมุทรสงคราม



สำนักงาน กสม. ร่วมพิธีวางพานพุ่ม
เนื่องในวันพระบิดาแห่งฝนหลวง



วันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ นายโสพล จริ่งจิตร รองเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และข้าราชการสำนักงาน กสม. ร่วมพิธีวางพานพุ่มถวายสักการะ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชบรมนาถบพิตร เนื่องในวัน "พระบิดาแห่งฝนหลวง" ณ ลานอเนกประสงค์ อาคารรัฐประศาสนภักดี ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ ถนนแจ้งวัฒนะ หลักสี่ กรุงเทพมหานคร

ปธ. กสม. ต้อนรับผู้ช่วยประธานสถาบันยุทธศาสตร์
และบริหารประเทศจีน หาหรือประเด็นสิทธิ

วันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ นายวัส ติงสมิตร ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ให้การต้อนรับ Mr. XI MING LONG ผู้ช่วยประธานสถาบันยุทธศาสตร์และบริหารประเทศจีน และคณะ เพื่อหารือแลกเปลี่ยนข้อมูลความคิดเห็นด้านวัฒนธรรม รวมถึงปัญหาสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศไทยและประเทศจีน ณ ห้องประชุม ๖๐๕ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ



กสม. หาหรือร่วมหน่วยงานรัฐ วางแนวทางบูรณาการ
ความร่วมมือจัดทำหลักสูตรสิทธิมนุษยชนศึกษา



เมื่อวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน นางประกายรัตน์ ต้นธีรวงศ์ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในฐานะประธานอนุกรรมการด้านส่งเสริมการเคารพสิทธิมนุษยชน เป็นประธานการประชุมเพื่อหารือถึงแนวทางการบูรณาการความร่วมมือจัดทำหลักสูตรสิทธิมนุษยชนศึกษา เพื่อส่งเสริมการเคารพสิทธิมนุษยชนกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้แทนปลัดกระทรวงกลาโหม ผู้แทนปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ผู้แทนปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผู้แทนปลัดกระทรวงการต่างประเทศ ผู้แทนอธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ผู้แทนอธิบดีกรมราชทัณฑ์ ผู้แทนผู้บัญชาการโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า และ ผู้แทนผู้บัญชาการโรงเรียนนายร้อยตำรวจ ณ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ



วันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ คณะกรรมการนักนิติศาสตร์สากล (International Commission of Jurists หรือ ICJ) และแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล (Amnesty International) จัดทำข้อเสนอแนะให้กระทรวงยุติธรรมแก้ไข “ร่าง พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการทรมานและการบังคับให้บุคคลสูญหาย” ซึ่งอยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีเพื่อให้สอดคล้องกับพันธกรณีของไทยตามกฎหมายระหว่างประเทศมากขึ้น โดย ICJ และแอมเนสตี้ฯ ระบุว่า ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว ยังมีข้อบกพร่องหลายจุด เช่น ยังขาดนิยามของอาชญากรรมการทรมานและการอุ้มหาย ขาดบทลงโทษต่อการปฏิบัติอันโหดร้ายทารุณหรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ขาดบทบัญญัติเกี่ยวกับการไม่รับหลักฐานที่ได้มาจากการทรมานประกอบการพิจารณาคดีในศาล รวมไปถึงขาดหลักประกันเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการทรมานและอุ้มหายในอนาคต

ทั้งนี้ ICJ และแอมเนสตี้ฯ ระบุว่า ประเทศไทยมีความจำเป็นต้องแก้ไขร่างกฎหมายดังกล่าวและออกบังคับใช้โดยเร่งด่วน เนื่องจากองค์กรพัฒนาเอกชนหลายแห่งได้เก็บข้อมูลพบว่า มีการกระทำการทรมานและการปฏิบัติที่โหดร้ายโดยเจ้าหน้าที่ความมั่นคงของรัฐอยู่เสมอ ทั้งยังมีความล้มเหลวต่อเนื่องของเจ้าหน้าที่รัฐไทยในการนำตัวผู้กระทำความผิดมารับผิดต่อการกระทำการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหายมาลงโทษ



กรุณาส่ง

ชำระค่าบริการเป็นเงินเชื่อ
ใบอนุญาตเลขที่ ๙/๒๕๕๒
ปณณ.ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ



สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐

อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น ๖ และ ๗ ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐



จัดพิมพ์เผยแพร่โดย สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

หากต้องการข้อมูล ข้อเสนอแนะและบอกรับมุมมองสิทธิ ฟรี! ติดต่อ :

สำนักส่งเสริมและประสานงานเครือข่าย สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น ๖ และ ๗ ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐

โทรศัพท์ ๐ ๒๑๔๑ ๓๘๐๐, ๐ ๒๑๔๑ ๓๙๐๐ โทรสาร ๐ ๒๑๔๑ ๙๕๗๕

หรืออ่าน มุมมองสิทธิ ได้ที่ www.nhrc.or.th